

Nr 108

Av herr andre vice talmannen Cassel m. fl., om statliga kreditgarantier för lokaliseringslån.

(Lika lydande med motion nr 80 i Första kammaren)

1964 års riksdag beslöt att direkta statliga lån skall utlämnas för lokaliseringspolitiska ändamål under en femårig försöksperiod. 100 milj. kr. skall årligen ställas till förfogande fr. o. m. budgetåret 1965/66. I enlighet med riksdagens beslut yrkas i årets statsverksproposition att riksdagen måtte anvisa ett investeringsanslag av 100 milj. kr. till lokaliseringslån för budgetåret 1965/66.

Då vi är av den uppfattningen att stödlånen bör förmedlas av de ordinarie kreditinstituten föreslår vi att Kungl. Maj:ts framställning avvisas och att statliga kreditgarantier i stället ställs till förfogande för ändamålet.

Vi delar i detta avseende helt den mening som under utredningen framfördes av ledamoten av kommittén för näringslivets lokalisering, Sten Källemius, som vid remissbehandlingen av lokaliseringspropositionen stöddes av bl. a. hantverkarnas och industriens organisationer och som vid riksdagsbehandlingen av lokaliseringspolitiken framfördes av reservanter i bankoutskottet. Sålunda anser vi liksom lokaliseringsutredningen, att lokaliseringsstödet ej får bli fråga om långsiktig subventionspolitik. Endast företag som bedöms vara i längden ekonomiskt försvarbara skall sålunda erhålla stöd. En sund ekonomisk princip bör alltså vara att man bedömer att låntagaren skall kunna förränta och amortera sitt lån med överskott i rörelsen.

Den företagsekonomiska bedömningen av projekt som skall komma i åtnjutande av lokaliseringspolitiska stödåtgärder får central betydelse. Den sakkunskap som behövs för en sådan bedömning finns redan samlad hos våra kreditinstitut, inte minst hos deras vitt förgrenade kontorsnät och genom en ingående lokalkännedom. Det är — inte minst för de företag som kommer i åtnjutande av stödåtgärder — angeläget att utnyttja denna erfarenhet och expertis.

Kreditinstitutens företagsekonomiska bedömningar måste vara av grundläggande betydelse för de lokaliseringsbestämmande organens beslut om stödlån, eftersom dessa bedömningar klarlägger de risker samhället ikläder sig ur lokaliseringssynpunkt. Om åter långivning sker direkt från de lokaliseringsbestämmande organen, kan de lokaliseringspolitiska och de företagsekonomiska övervägandena komma att blandas på ett sätt som gör det svårt att väga dessa bedömanden mot varandra. Riskerna förefaller då större att urvalet av låneprojekt icke sker enligt företagsmässigt riktiga förutsättningar.

Vi anser sålunda att stödlånen bör förmedlas av de ordinarie kreditinstituten. Genom deras kreditprövning preciseras villkoren för ett risktagande utöver vad kreditgivaren kan eller — enligt villkoren för sin verksamhet — får lämna; man får ett besked på vad ett lokaliseringsbeslut kostar samhället. Själva beslutet om åtgärden fattas emellertid av lokaliseringsmyndigheterna. Kreditinstituten styr sålunda inte förloppet. Den selektiva styrningen sker i stället genom lokaliseringsmyndigheterna. Vid riksdagsbehandlingen framhölls att man skulle få garanti för den berörda verksamheten endast genom att disponera en fond som beträffande utnyttjandet är prioriterad vid inträffande kreditåtstramningar i samhället och med en kapitaltillgång relativt oberoende av årliga beslut.

Därvidlag kan sägas, att en fond som är beroende av årliga anslag ej långsiktigt säkerställer tillgången på medel, eftersom varje års riksdag är obunden att fatta sina beslut.

Om svårigheter skulle uppstå att i kreditinstituten placera statsgaranterade lokaliseringslån, bör riksdagen kunna uttala sig till förmån för en prioritering av sådan långivning. En tänkbar väg vore att ge de statsgaranterade lånen en särställning vid beräkning av bankernas likviditetskvoter. En annan vore att öppna möjlighet till refinansiering i AP-fonderna. Vill riksdagen fastställa en prioritering i detta fall, kan densamma således enligt vår mening genomföras i form av kreditgaranti likaväl som genom lånefond.

Vi anser att man genom att utforma garantisystemet på här angivet sätt kan nå samma effekt i lokaliseringsarbetet som genom en lånefond. Samtidigt får man ett administrativt enklare och därmed billigare förfarande.

Lokaliseringslånen skall vara amorteringsfria och räntefria under högst tre år. Denna bestämmelse skärper betydelsen av att låntagaren erhåller lånet via en kreditinrättning och sålunda fullgör sina betalningsskyldigheter gentemot en ordinarie kreditgivare och icke till staten. Råntedisciplinen får generellt bedömas bli bättre med en sådan ordning.

Ränteeftergiften bör bestridas med statsmedel. Räntefriheten bör intas bland villkoren för garantilånen och räntekompensationen utbetalas direkt till kreditinstituten.

Beträffande Kungl. Maj:ts anslagsäskande hänvisas till följdmotion.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställs,

att riksdagen måtte besluta att statliga kreditgarantier intill ett belopp av 100 miljoner kronor per år under en femårsperiod från och med budgetåret 1965/66 skall ställas till förfogande för lokaliseringslån.

Stockholm den 22 januari 1965

Leif Cassel

Hans Nordgren

Eric Krönmark

Per Petersson
